

bulare > **biolar*, **obilar*, i d'on formacions postverbals, entre elles (*b*)*obila*. Salta a la vista el caràcter profundament hipotètic d'aquesta explicació. Altrament, el mall. *bòbila* 'persona ruda i curta d'enteniment', que Spitzer volia derivar de **bobila* 'òliba',⁵ molt probablement era una formació damunt *òliba* que sembla haver-se usat en el sentit de 'curt d'enteniment' (cf. *olibot*, infra), canviada en *bòbila* per la influència de mots com *babau*, *babai* (mall.) 'curt d'enteniment', cast. *bobo* etc.

Finalment, es pot preguntar si hi haurà una relació entre *òliba* i *Oliba*, el nom de dos personatges antics ben coneguts en la història de Catalunya: el comte de Cerdanya-Besalú *Oliba Cabreta*, i el seu fill, el famós l'abat *Oliba* del Monestir de Ripoll, i el nom, a més, de dotzenes de persones més obscures documentades en les escriptures de l'època. Convé subratllar que aquest nom és un dels elements enterament originals de l'antroponímia de Catalunya i zona immediata, un dels pocs als quals no es troben antecedents francesos. Es nota una vacil·lació en la fonètica d'aquest nom entre *b* i *v*, si bé la primera predomina de bon tros.¹³ Aquesta circumstància d'una banda i la limitació del nom a Catalunya reforça la possibilitat d'una relació amb *òliba*, però la qüestió no és gens transparent. No s'explica l'aplicació del nom d'un ocell de crit lúgubre i considerat generalment de mal auguri a un home. Tindria l'*òliba* entre els visigòtics de Catalunya un concepte diferent del que es té arreu usualment? Potser un estudi del folklore antic ens ho podria aclarir. De moment, notem que un testimoni formal de l'època afavoreix una relació més aviat amb *oliva* (vegetal), car *Oliva* apareix rimant amb el llatí *diva* (Beer, l. c., p. 89). És clar que aquesta accentuació pot ser posterior, deguda a la influència d'*Oliva*, nom de dona ja existent en el S. v (santa *Oliva* de les Onze Mil Verges). Endemés, s'hi presenta una relació entre aquests noms i el nom de pila *Oliver* o *Oliveri*, d'origen obscur i tan debatuda. Tot això ens duu a un problema intricat d'onomàstica antiga, que no es pot plantejar en aquest diccionari; vegeu però les notes 47-50 de l'esmentat estudi de JCoromines (*EntreDL* III, pp. 39-41), on es troben més aclariments.¹⁴

DERIV.: *Olibassa* 'òliba' [com a sinònim d'*òliba*, ja apareix en el *TbPu.*, 1575, citat supra; és possible que OPou la conegués com a paraula de la seva terra de Girona, puix que *AlcM* la localitza a l'Empordà, i també a Eiv. (PzCabreiro «*ulivassa*, lechuza»); fou usat per JRuyra en *La Parada*: «Quan exírem del poble una *òliba* ens saludà des dels murs de l'enderrocat palau dels Cabrerres. —Mal brom l'escanyo! (= escanyo) —va dir en Xaneta. —No sentiu s'*olibassa*? --- Bèstia més suturna! Xucla s'olí de ses llànties ---» (p. 29); 'persona beneitota i grossera' (Llofr., *AlcM*). *Olibesa* 'condició de beneitot, beneiteria' (Mall.); cf.¹⁵ el curiós nom del Puig *Olivesa* a Andorra (Cor., E. T. C. II, 37), no ben explicat. *Olibó* 'òliba petita, encara no sortida del niu' (Mall., Men.). *Olivot* m., *olibata* f. 'capbuit, persona curta d'enteniment' (Mall.).

¹ Segons *DFa* i *AlcM* designa *Strix flammea*, dit

també *òliba de campanar* (*BDC* x, 82b), pel seu costum de niar als campanars o en els murs de les esglésies; ocasionalment pot designar també d'altres espècies del mateix gènere: *Strix passerina*, *Strix aluco*; segons *AlcM* es diu *òliba amb orelles* d'*Otus vulgaris* a Menorca (*òliba-mussol*, a Mallorca). JMaluquer (*Ocells*, p. 129) classifica *òliba*, ocell *Tyto alba*. —² Per a la història d'aquest mot és fundamental l'estudi de JCoromines en el seu ben conegut treball sobre alguns germanismes típics del català (*MéL. MRoques* IV, 1951, 27-52, i ara reproduït amb afegits i correccions en *EntreDL* III, 5-55, concretament 32-42). Aquí reproduïm la dita nota en bona part, de vegades gairebé literalment. —³ Figura encara en un altre lloc en aquest text: «posa-l cubert de rames e fulles prop la *oliba*: frondibus connectum iuxta noctuam statuit» (p-2-1). —⁴ CRos d'acord amb el seu costum de grafiar sense accents escrivia: «*oliva*, con la o aguda ---», donant a entendre, amb aquesta nota, que la o és accentuada i oberta; els seus seguidors no varen adonar-se'n i vacil·len: Sanelo grafia *òliva* però sense accent l'altra variant (*ovila*), Escrig, que va fer dos articles, escriu un cop *Oliva* (*òliva*) i un altre *Ovila* (*òvila*), evidentment respectant l'ortografia de CRos i indicant la realitat d'accentuació entre parèntesis. —⁵ Allí evidentment s'usa *caveca* (Grandó, *Misc. Fabra*, p. 184); però *òliba* potser no hi sigui desconegut, car segons una nota de Sallent (*BDC* x, 82-83), que no hem pogut comprovar, *òliba de campanar* fou esmentat per Companyó en la seva *Histoire naturelle du Département des Pyrénées Orientales*. —⁶ La forma *sibeca* s'usa al Camp de Tarragona, segons Montoliu (*BDC* VI, 59), i segons Sallent (*BDC* x, 93) en punts de la Catalunya occidental i localitats orientals veïnes com Calaf, Manresa, Igualada, Montblanc, Prades; *meuca* s'usa a Cardós i Vall Ferrera. —⁷ Respecte a aquestes formes amb *-bia*, notem que en aquesta comarca hom diu *gàrie*, *àrie*, *bòria* etc., en lloc de *gaire*, *aire*, *boira* (*EntreDL* III, 32, n. 37). —⁸ Suolahti, *Die deutsche Vogelnamen*, 1909, pp. 314-15; Kluge, *Etymolog. Wort.*, s. v. *Eule*. —⁹ Veg. el treball de Kögel, *W und J in Westgermanischen*, en *Pauls und Braunes Beiträge* IX (1884), 540; també Kluge, *Urgermanisches*, § 58; Noreen, *Abriss der urgermanischen Lautlehre*, § 45, 3; Braune, *Alt- hochdeutsche Grammatik*, p. 91. —¹⁰ La w-germànica inicial dóna *gu-*, però en posició interna el tractament regular és *-v-*: SPARWARI > *esparver*, SPARWA > *esparavany*, TREWA > *treva*; cf. encara REW, núms. 8184 i 8188. Gamillscheg (*Rom. Germ.* II, 50), creu que en aquesta posició també pot donar *gu*, però es basa únicament en el lleng. *baito*, reto-romànic *baita* 'barraca' < gòtic *BAWITHA, etimologia molt dubtosa, combatuda diverses vegades per Jud amb bones raons geogràfiques, i que fonèticament és també impossible, car si w hagués donat *gu*, aquesta consonant s'havia de conservar; en el milanès *imbriüga* 'coure', pavès *embrugà*, al costat del reto-rom. *brüiar* BREUWAN (al.